

AUDIOTRANSRIPTIE FOCUSINTERVIEW 2 – 7 APR 2024

Onderzoeker [00:00:05] Dus ik ga nu onderzoeken wat de impact is van de experimenten. Omdat ik eigenlijk al die experimenten zelf al getranscribeerd heb, heb ik daar wat thema's uitgehaald. Ik wil eigenlijk checken of dat dat dan wel klopt dat dat de juiste thema's zijn. Maar het heeft dus echt betrekking op uw beleving, uw ervaring. Niks is juist of fout. En soms zijn mijn vragen misschien een beetje te moeilijk geformuleerd. Dan zeg je het maar dan zoeken we naar wat ik juist te weten wil komen, want ik heb gemerkt dat dat nog niet zo evident is. Ja, en ik zal uw getuigenis anonimiseren.

Bi. [00:00:53] Ja, dat is goed.

Onderzoeker [00:00:55] Uhm, mag ik nog even uw leeftijd vragen?

Bi. [00:00:59] 34.

Onderzoeker [00:01:01] En nu ja, hoogste diploma?

Bi. [00:01:04] Doctoraat.

Onderzoeker [00:01:06] Beroep?

Bi. [00:01:07] Sociaal werker.

Onderzoeker [00:01:09] En hobby's?

Bi. [00:01:11] Therapie. (lacht) Hobby's euh...

Onderzoeker [00:01:22] Geen tijd voor.

Bi. [00:01:24] Bewegen? Ja, sporten. Maar dat is ook nu weer afgezwakt. Ja, dat is wel een confronterende vraag eigenlijk. Yoga. Koken als ik zin heb.

Onderzoeker [00:01:34] Mijn piriformis stretchen. (lacht) Oké. Het is nu al wel heel lang geleden sinds je deelnam aan een sessie. Kan je het nog een beetje voor de geest halen?

Bi. [00:01:48] Ja, ik ben het aan het memoriseren.

Onderzoeker [00:01:50] Ja, ja, dat komt ook terug. En anders kan ik ook wel even je ermee doornemen.

Bi. [00:01:54] Want wanneer was dat? Dat was vorig jaar zomer.

Onderzoeker [00:01:57] Ja, in september, denk ik, ergens.

Bi. [00:02:02] Oké, ja, Uhm.

Onderzoeker [00:02:05] Dus was dat experiment waaraan je deelnam nieuw voor jou? Of heb je al iets gelijkaardigs meegemaakt?

Bi. [00:02:13] Dat was nieuw voor mij. Alleen het opstellingswerk, daar was ik al wel mee bekend, maar niet in combinatie met kunst.

Onderzoeker [00:02:22] Ja.

Bi. [00:02:23] Ja, nee dus dat was voor mij een volledig nieuwe ervaring.

Onderzoeker [00:02:27] Oké, hoe bezoek je normaal een museum of hoe kijk jij normaal gezien naar kunst?

Bi. [00:02:32] Vrij snel. Omdat ik niet zo goed weet hoe dat je dan ... Dat kan ik nu zo verwoorden omdat dat met dat experiment is dat wat naar boven gekomen. Maar ik denk dat als ik naar kunst kijk, dat ik niet gemakkelijk contact kan maken met het kunstwerk en dat ik daarom gewoon even kijk en dan verder loop naar het volgende zonder daar echt bij stil te staan.

Onderzoeker [00:02:54] Ah ja, oké. Jij begon een zin met... 'Omdat ik niet zo goed weet...'

Bi. [00:03:00] Hoe ik verbinding moet maken met kunst, maar dat is eigenlijk maar duidelijk geworden door het experiment vanu te doen.

Onderzoeker [00:03:08] Ja, oké, daar zullen we het straks nog even verder over hebben. Wat is jouw eerste reactie als ik nu vraag van: hoe heb jij die namiddag toen beleefd? Wat is jouw top of mind reactie? Het eerste wat bij je opkomt?

Bi. [00:03:20] Ik vond het fantastisch. Ja, ja, ik vind het eigenlijk uhm.... Want ik dacht dat dat moeilijker zou zijn om er terug over na te denken, maar eigenlijk als ik dat oproep, dan denk ik echt van: ja dat was zalig.

Onderzoeker [00:03:34] Mmm, ja oké, ja. Uhm, hoe kijk je daar nu op terug? Meer zo in detail? Of wacht even, ik ga het anders doen. Ik ga die vraag later anders stellen, want dat is een te ruime vraag, sorry. Ik merk het. Heb je er op een later moment nog aan gedacht? Is dat blijven hangen? Heb je erover nagedacht? Heb je erover gedroomd of over gepraat met mensen?

Bi. [00:04:04] Ja, ik heb dat wel zo bijna al gepromoot bij mensen, omdat ik dacht van: ja, dat moet eigenlijk... Iedereen zou dat wel eens een keer moeten doen om eigenlijk meer te voelen hoedat je naar kunst kunt kijken. Of hoe dat je verbinding kunt krijgen met kunst. En dat je dat eigenlijk niet altijd in je hebt of dat je weet hoe dat je dat moet doen. Je leert dat ook niet zo direct. En ik vond dat gewoon echt een heel leuke ervaring, waarbij je kon vertragen. Je was buiten met een groep met mensen die je niet kende en toch voelde je daar ook zo ineens een connectie mee. Dus voor mij was dat een heel verbindende... En verbindend iets, zowel met kunst, als met de mensen met wie je dat doet. En ja, ik vind dat nu ook wel heel leuk, verbinding, dus, misschien dat daarom zo hard aanslaat?

Maar ik denk dat iedereen dat wel heeft. Het gevoel wat dat bij mij heeft opgeroepen is die verbinding en dat is sowieso wel iets wat we te weinig, denk ik, hebben.

Onderzoeker [00:05:01] Heb je daar nog een actie rond ondernomen? Heb je daar misschien nog een elementen van toegepast of iets uit meegenomen?

Bi. [00:05:15] Uhm, ik weet eigenlijk niet zo goed of dat ik daarna nog naar kunst ben gaan kijken. Zo naar schilderijen of naar.... uhm. Dat is eigenlijk wel een beetje raar dat ik dat niet gedaan heb.

Onderzoeker [00:05:35] Als je al geen tijd hebt voor je hobby's. Ja. (lacht)

Bi. [00:05:39] Ik doe het wel thuis met therapie, opstellingswerk. (lacht) Eh, nee. Ik heb er eigenlijk bijna niks mee gedaan.

Onderzoeker [00:05:50] Nee. Oké. Heb je nog iets over dat werk opgezocht? Je zegt van: ik ben eigenlijk niet meer naar een museum gegaan, maar heb je nog iets rond dat werk, rond die kunstwerken, want we hadden er twee weer hé, opgezocht of zo, nadien of....?

Bi. [00:06:09] Nee, nadien niet, maar ik denk wel dat na het experiment, omdat ik dan wel verbinding voelde met het kunstwerk, voelde ik wel een drang om daar meer over te weten. Ja, maar ik heb dat zelf niet opgezocht omdat ik misschien denk dat dat gewoon niet echt in mijn aard ligt om daar mee bezig te zijn. Maar moest dat na dat experiment nog ...Als ik dan de ruimte had genomen, dan had mij dat wel meer bijgebleven.

Onderzoeker [00:06:40] Ah ja, oké, of als die iemand het u had aangereikt?

Bi. [00:06:42] Of als iemand het Ja, ja, want dat heb ik wel gevoeld, dat ik op dat moment zelf wel graag veel wilde weten over het kunstwerk.

Onderzoeker [00:06:49] Ah ja, oké, ja. Nu komen we tot echt de sleutelvragen. Ja, wat heeft de sessie voor jou gebracht of bij jou gedaan? Of at heeft jou het meest bewogen door die sessie?

Bi. [00:07:10] Uhm, wat heeft mij het meest bewogen? Ja, als ik mij nog goed kan herinneren, bij het tweede kunstwerk voelde ik wel - want ik zat daar mee in de opstelling - en dan vond ik het wel heel fijn om zo verbinding te voelen met het kunstwerk en daar ook woorden aan te kunnen geven. Ik weet eigenlijk niet meer exact hoe dat dat juist ging, want dat is voor mij al een beetje te lang geleden.

Onderzoeker [00:07:35] Weet jij nog welke rol je had?

Bi. [00:07:38] Ik was een deel van het kunstwerk, maar ik weet niet meer exact welk deel dat was.

Onderzoeker [00:07:44] Nee, ik weet dat ook niet meer. Ik heb dat van jullie... Wij zijn dat nog aan het transcriberen.

Bi. [00:07:52] Oh ja, ja, ik merk - nu dat ik daar zo over vertel - merk ik wel dat dat tweede kunstwerk harder is blijven plakken bij mij, die opstelling daarrond, dan bij de eerste, denk ik. Ik weet niet goed waarom.

Onderzoeker [00:08:02] Het tweede kunstwerk was de Drieklank. Het eerste was de Middellandse Zee.

Bi. [00:08:09] En bij de drieklank uh, ik denk dat ik daar een rol had gekregen... Ja. In ieder geval. Ik vond het eigenlijk wel fijn om in mezelf te voelen dat ik dan verbinding kon maken met dat kunstwerk en dat ik dan iets kon zeggen en dat dan de rest dat ook voelde, van: ah ja, dat klopt precies wel. En dat ik dan dacht: wow! Maar wij zijn zo verbonden met elkaar rond dat kunstwerk, dat we elkaar ook ineens begrijpen van wat we zeggen. Maar ik vond dat wel heel cool.

Onderzoeker [00:08:38] Hmm ja dat is inderdaad heel cool. Ga eens even kijken en dan zien of ik dat heel snel kan vinden hè. Als ik dat niet snel vind, dan laat ik dat ook los.

Bi. [00:08:51] Waar was ik? Ja, ik denk dat er zo bepaalde rollen waren. Dat één iemand stond voor de maker van het kunstwerk, iemand anders was...

Onderzoeker [00:09:02] Jammer dat ik dat nu nog niet genoeg kon voorbereiden, maar ik wou al wel jouw getuigenis. Sorry.

Bi. [00:09:10] En dat je dan ook zo... Ah, nu komt het weer terug. Want wij hadden dan die opstelling rond dat kunstwerk gedaan en dan kregen wij zo door die opstelling meer zicht op hoe dat het kunstwerk tot stand is gekomen volgens mij. Zoiets was het. Zo, het productie..., het proces op zich van waar de kunstenaar door is gegaan en dat dat eigenlijk ...- hoe moet ik dat zeggen? - ja, ik vond dat raar dat wij daar stonden en dat wij dat precies allemaal voelden van hoe dat dat is gebeurd. En dat klopte allemaal. En dat dan de ene zo wat verder moest gaan staan van de andere. En dat dat zo een heel dynamisch proces was. Dat ging bijna vanzelf. Ja, dat is bijna iets magisch. Dat je zo denkt: huh, maar hoe kan dat nu? En toch gebeurt dat vanzelf, zonder dat je daar eigenlijk heel bewust over moet nadenken. Dat je dat gewoon kunt laten komen via je lichaam

Onderzoeker [00:10:07] Ik wil je geen woorden in de mond leggen, maar ik zie je daar die beweging maken.

Bi. [00:10:12] Ik denk eigenlijk nu dat ik het zo uitleg, dat dat eigenlijk voornamelijk een proces is door uw lichaam. En dat je uw denken zowat kunt loslaten. En ik denk dat je dat sowieso wel achterwege moet laten in een opstelling, maar dat je dat daar heel hard kon voelen van dat komt gewoon. En dat je dat gewoon laat stromen. En dan klopt dat precies allemaal. Dat hoeft niet, maar dat lijkt wel te kloppen. En dat dat gewoon heel tof is.

Onderzoeker [00:10:38] Uhm ja, ik kan mij gewoon nog herinneren dat Brenda een soort explosie was?

Bi. [00:10:44] Inderdaad ja.

Onderzoeker [00:10:46] Do was de ondergaande zon? Ja, Sandra was de vraagsteller op dat moment. En Bart was...

Bi. [00:10:52] De achterkant van het kunstwerk?

Onderzoeker [00:10:53] Ja. Hij stond aan de achterkant.

Bi. [00:10:56] Er was ook nog iets van het licht? Of de ruimte?

Onderzoeker [00:11:00] Nee, ik weet het niet meer. Ik kan het ook niet direct terugvinden, dat is niet erg. Maar uhm oké. Dus, je hebt eigenlijk al heel veel gezegd hè? Over wat voor u de essentie was van die sessie. Nu komt er een moeilijkere vraag. Ik zou willen kijken: wat is er nu toe te schrijven aan mijn experiment en wat zijn dingen die jij misschien eerder al in u had zitten. Zijn er nog andere gebeurtenissen geweest die konden beïnvloeden, dat je daar die ervaring hebt gehad?

Bi. [00:11:37] Ik denk voor mijzelf dat dat wel goed was, dat ik wist wat een opstelling ongeveer is en dat je dan... Wacht hé. Ik moet precies wat nadenken. Ik vraag mij af of dat ik zo in die rol had kunnen staan als ik nog nooit een opstelling zou gedaan hebben? Of als ik niet zou weten van wat is een opstelling juist? Ik denk dat ik daardoor ook wel sneller mijn denken misschien heb kunnen loslaten en er heb kunnen instaan, in het proces en met dat voelen en uw lichaam meer bezig kunt zijn dan dat ik daar zou staan en zou denken van: ja, ik weet eigenlijk niet wat een opstelling is. Voor mijzelf hé, ja. Maar ik weet niet of dat dat echt is, want ik wist gewoon al wat een opstelling was, dus...Maar ik denk wel dat dat maakte dat dat voor mij wel iets duidelijker was, van wat we gingen doen ofzo.

Onderzoeker [00:12:34] Ja, en dat je misschien het contact met uw gevoel en met uw lichaam ook wel op andere manieren al hebt ontwikkeld?

Bi. [00:12:42] Ja.

Onderzoeker [00:12:43] Maar ik weet niet of dat zo is. Ik doe maar gewoon.... Ja, misschien is dat te suggestief ook.

Bi. [00:12:47] Nee, maar ik vraag mij wel af: zou ik - als ik daar nog niet een kleine ervaring mee gehad zou hebben, met zo'n opstellingswerk - zou ik dan eigenlijk al op dezelfde manier kunnen verbinden met mijn lichaam en mijn gevoel dan dat ik dat niet zou gedaan hebben? Dat weet ik niet.

Onderzoeker [00:13:03] Nee, nee, maar ja, je doet dan wel yoga en zo, dus ja, dan denk ik misschien breng je dat ook wel mee? En therapie, ook die hobby neem je mee? (lacht).

Bi. [00:13:18] Ja uhm, ik denk dat dat voor mijzelf wel een beetje heeft geholpen. Ja. Maar ik geloof er eigenlijk ook wel in dat uhm de setting die wordt gecreëerd er misschien er ook toe bijdraagt dat je er meer in kunt zakken. Want ik voelde wel dat er heel veel veiligheid was. Het was een kleine groep. Het was een heel zachte omgeving. Dat daar ook toe bijdraagt om dan die connectie te maken. Dus ik denk dat, ja... Het is een moeilijke vraag om op te antwoorden eigenlijk. Dat weet ik niet zo goed.

Onderzoeker [00:13:54] Ja, ja, dat is een beetje samen zoeken hè wat... Ik hoor je nu ook al veiligheid zeggen. En die groep, daar gaan we misschien straks nog even over hebben. Wat werkte er zeker wel voor jou? En wat werkte er zeker niet voor jou?

Bi. [00:14:14] Ja, ik kan mij wel nog herinneren dat ik dat eerste kunstwerk, dat ik dat wel veel spannender vond dan dat tweede. Hebben wij er niet drie gedaan?

Onderzoeker [00:14:27] Nee, er was eerst een meditatie ademhalingsoefening. Eerst een rondje introductie, dan een meditatie oefening, de Middellandse Zee, maar daar heb je twee opdrachten gekregen. Eerst: loop er eens rond en neem een positie in. En dan mag je een aspect kiezen van dat werk en daar eens een positie innemen. En dan ging het in eerste instantie heel erg over troost in dichtbijkomen, bij veel mensen. Ik denk bij u ook wel. En ik weet niet welk aspect dat je van dat werk dan hebt gekozen? Een kleur, een vorm, een emotie, een positie?

Bi. [00:15:04] Een positie, denk ik

Onderzoeker [00:15:07] En het volgende was dan de Drieklank.

Bi. [00:15:12] Ja, ja, oké.

Onderzoeker [00:15:13] En dan hebben we de nabespreking gedaan.

[00:15:15] Ja, zeg uw vraag nu nog eens keer opnieuw?

Onderzoeker [00:15:18] Wat werkte er zeker voor jou en wat werkte er zeker niet?

Bi. [00:15:23] Ik merkte bij die Drieklank, zat ik er wel veel dieper in. Misschien was dat omdat ik zo nog wat moest opwarmen of zo. Of eerst moest voelen van: is dat hier een veilige omgeving of niet? Of met dat eerste kunstwerk waar ik misschien gewoon niet echt veel verbinding mee voelde of zo. Maar dat eerste kunstwerk dat was voor mij wat oncomfortabeler dan bij dat tweede, dan was dat volledig weg.

Onderzoeker [00:15:53] En kunnen we misschien eens op zoek gaan naar wat dat dan maakte dat dat dan oncomfortabeler was, dat eerste werk? Wat was er toen aan de hand?

Bi. [00:16:04] Ja, misschien nu ik er zo verder bij stilsta, zo bij die Drieklank had je die opstelling? Dat is dan meer zo een groepsgebeuren. En bij dat eerste werk, dan moest je eigenlijk individueel op zoek gaan naar: met welk stuk van het kunstwerk maak je dan verbinding en voel ik een connectie? En dat vind ik dan wel moeilijk. Ik heb toen ook wel gemerkt dat je dan heel erg de rest in het oog hebt gehouden om te zien: wat doen die? Waar gaan die staan of die zitten? En dat ik dan veel meer in het denken zat, dan bij de Drieklank. En omdat je dan allemaal met hetzelfde bezig bent, heb ik dat veel sneller kunnen loslaten denk ik. Ja. Dat kan misschien wel een mogelijke verklaring daarvoor zijn.

Onderzoeker [00:16:58] Dus je zegt ook dan dat tweede, met die drieklank, dat werkte beter voor mij omdat ik gemakkelijker contact kon maken met mijn gevoel en er meer inzat, ook omdat het een groepsgebeuren was?

Bi. [00:17:09] Ja.

Onderzoeker [00:17:10] En wil je dan zeggen dat die eerste niet werkte? Of waren er nog elementen die voor u niet werkten?

Bi. [00:17:20] Dat eerste, dat heeft wel heeft wel gewerkt, maar niet zoals die Drieklank. Ik denk dat ik misschien ook nog niet voldoende in mijn lichaam zat. Misschien...Want als ik dat nu zo zeg dan lijkt... Dan was ik gewoon te veel aan het denken en bezig met wat doet de rest, vanuit een onzekerheid, vermoed ik dan. Dus als je misschien al langer met de groep bezig bent en dat zou later gekomen zijn, dat werk, had dat misschien wel gewerkt bij mij. Dat weet ik niet. Ja, misschien gewoon de start van de sessie en die onzekerheid. Ja, vanuit een eigen gevoel. Ja.

Onderzoeker [00:18:02] Ja, ja. Dat is wat veel mensen zeggen.

Bi. [00:18:04] Ja?

Onderzoeker [00:18:06] Uhm, ja. Wat was voor jou een belangrijk moment tijdens de sessie?

Bi. [00:18:13] Een belangrijk moment?

Onderzoeker [00:18:15] Het kan zijn als dingen vraag dat je ze ook al beantwoord hebt ergens. Maar dat is niet erg, dan mag je dat gewoon heeft kort herhalen hoor.

Bi. [00:18:24] Een belangrijk moment. Belangrijk...

Onderzoeker [00:18:31] Ja, als in: toen gebeurde er iets. Ja.

Bi. [00:18:35] Ja, zo. Eerder zo een magisch moment ofzo. Dat zou ik dan een belangrijk moment vinden en dat is dan bij die Drieklank. Als je dan een connectie kunt maken met voor wie dat je daar staat in de opstelling en dat je dan voelt van: ah ja, dit is wat dat er dan bij hoort of zo. Hoe dat je dan dat ineens voelt en verbinding mee kunt maken, dat vind ik echt magisch. Ja ja, omdat je eigenlijk helemaal niet weet van waar het komt.

Onderzoeker [00:19:05] Ja. Ja, daar ben ik straks ook nog wel nieuwsgierig naar. Naar dat lichamelijk gewaarzijn dat je daar ervaren hebt. Maar daar ga ik straks nog eventjes op doorgaan. Ik heb zo'n schrik als ik niet mijn vragen in de juiste volgorde stel, dat ik dan de weg kwijtgeraak. Je hebt het misschien ook al een beetje beantwoord, maar heb je een connectie gevoeld met dat werk tijdens de opstelling?

Bi. [00:19:31] Ja, dat heb ik zeker gevoeld met die Drieklank dan. En dan als die opstelling... Dat merkte ik ook - toen dat die opstelling dan werd afgerond of werd beëindigd - bij de rest ook, dat je dan eigenlijk heel nieuwsgierig bent naar dat werk en dat je er nog graag nog wilt rond blijven staan en dat je dan ook zo de andere posities vanuit de opstelling wilt bekijken en dat je wilt onderzoeken van: huh, wat is dat hier? En ah ja, jij stond hier en je zag helemaal iets anders en... Dat je zo wel echt wilt weten: wat is dat hier eigenlijk? Of van wie is dat kunstwerk? En dat je daar eigenlijk...

Onderzoeker [00:20:12] Eigenlijk hoort daar misschien nog een nabespreking bij die wat langer had kunnen duren of zo?

Bi. [00:20:17] Ja, bijvoorbeeld.

Onderzoeker [00:20:18] Ja om elkaars zone nog eens te bekijken.

Bi. [00:20:23] Maar in hoeverre dat dat dan bijvoorbeeld zou blijven hangen bij mij zo dan op deze moment, dat weet ik niet. Maar op die moment had ik daar sowieso wel behoefte aan om daar meer over te weten, omdat je dan zo verbonden bent geweest met dat kunstwerk, wil je zo weten... - dat is al bijna een persoon geworden - van: wie is dat hier eigenlijk?

Onderzoeker [00:20:41] Ja, ja, dat scherpt je nieuwsgierigheid wel enorm aan. Ja, ja. Heb jij bepaalde drempels ervaren? Daar heb je ook al iets over gezegd, denk ik?

Bi. [00:20:54] Ja.

Onderzoeker [00:20:55] En wat heeft u misschien geholpen om die te overwinnen of zijn die gebleven?

Bi. [00:21:01] Ja dus een drempel heb ik daarjuist inderdaad al gezegd van met dat eerste kunstwerk, dat ik vanuit mijn onzekerheid nog niet echt een goede connectie kon maken met dat kunstwerk, bezig was met wat doet de rest? Wat doen we? Wat moet ik eigenlijk doen? Waar zou ik je dan gaan zitten? Ik zal dan hier gaan zitten, maar uh.... Dus dat was wel een drempel voor mij en dat is denk ik wel logisch omdat ik wel wat tijd nodig heb om mij eerst veilig te voelen. En dat ik graag eigenlijk eerst even kijk: hoe moet dat hier? Omdat ik nog teveel verbonden was met mijn gedachten, met mijn denken, vind ik.

Onderzoeker [00:21:38] Ja ja ja, kat uit de boom kijken,.

Bi. [00:21:40] Ja, ja, ja.

Onderzoeker [00:21:41] Oké. En heeft er u dan iets geholpen om uiteindelijk die drempels te overwinnen? Waardoor dat je dan in dat tweede wel meer zelfzekerheid voelde?

Bi. [00:21:53] Ja, de tijd. En dan voelde dat helemaal veilig is en dat het een heel zachte omgeving is. Dat iedereen ...Ik denk dat dat bij veel mensen wel speelde van niet goed weten van wat moet ik hier doen? En dat dat op de duur ook wel gewoon ... dat je dat kunt loslaten en dat je voelt, ja, dat je daar beter in kunt zakken. Dat is een vrij onbewust proces. Op dat moment zelf was ik mij daar niet zo bewust van dat dat eigenlijk bezig was.

Onderzoeker [00:22:24] Maar ik hoor u dan wel zeggen dat de vaststelling dat de anderen ook onzeker zijn en het ook niet weten, en ook maar iets zeggen wat in hen opkomt, dat dat precies wel iets is dat helpt om er wat meer in te ontspannen.

Bi. [00:22:38] Ja, om daar zowat erkenning in te vinden, maar die ontspanning dat komt zo niet per se daardoor. Ja.

Onderzoeker [00:22:46] Ja. Om er erkenning in te vinden. Ik heb u al een paar keer dat woord veiligheid horen gebruiken. Maar ja. Wat draagt er dan nog bij aan die veiligheid? Of wat is er nodig dan om die veiligheid? Wat was daar aanwezig om die veiligheid te hebben of stapsgewijs meer en meer te ervaren? Je zei zachtheid, heb ik je horen zeggen?

Bi. [00:23:22] Ja, nu even aan het denken. Ik vind dat wel een moeilijke vraag, maar ik denk dat is... Uh ja.

Onderzoeker [00:23:29] We kunnen het even hebben over de groepsdynamiek, ook bijvoorbeeld. Kende je al mensen?

Bi. [00:23:35] Uhm ja. Bart en uw tante, één keer of twee keer gezien. Ja. En de rest kende ik niet. Ik ben mezelf aan het afvragen wat dat dan voor de veiligheid zorgde? Ik denk ook wel dat jij... en dan - ik ben haar naam kwijt - Ruth, die het faciliteerde, Jullie hebben dat wel gecreëerd omdat je dan voelt dat dat wel geleid wordt en dat er net de juiste vragen worden gesteld. Want als je het zelf niet kunt zeggen dat dat dan wel bijna uit u werd - niet gehaald, niet op een agressieve manier of zo - maar met de juiste vragen dat je dan daar wel kon ope nadenken. Maar ik weet het eigenlijk niet zo goed.

Onderzoeker [00:24:22] De vraag die toen gesteld was: neem een positie in en dan werd er gesteld: hoe is het hier?

Bi. [00:24:28] Ja.

Onderzoeker [00:24:29] Wat een heel open vraag is natuurlijk.

Bi. [00:24:31] Ja en ik denk dat die open vraag, dat dat misschien voor mij wel een moeilijke vraag is. Met een concrete vraag en dan zo meer naar heel open of vage vragen. Dat dat misschien wel beter werkt dan... voor mezelf, dan zo ineens een heel open vraag. Ik denk ik weet het niet goed.

Onderzoeker [00:24:51] Hoe kan je eens een voorbeeld? Dus wil dat dan zeggen dat je zegt van: dat was voor mij een té open vraag? Of, ja dat begrijp ik niet goed.

Bi. [00:25:00] Ja ja uhm ik denk zo de vraag: 'hoe is het hier op die positie?' Dat dat zeker bij het eerste hè. Als je dat nu had gevraagd bij de opstelling met die Drieklank, dan was helemaal anders, want daar kwam zo heel snel naar boven. Maar bij dat eerste beeld: 'hoe is het hier?' Dat was zo voor mij: ja, ik weet het niet. Ja, ja, omdat je niet voelt wat je moet zeggen, dat je dan denkt: shit, ik weet eigenlijk helemaal niet wat ik hier voel en wat ik moet zeggen, dat dat wel voor... ja, onveiligheid is nu een groot woord hé... maar spanning zorgt, ja. En als er dan zo concretere vragen worden gesteld van... Ik kan geen voorbeelden meer geven, maar ik denk zo van: hoe komt dat jij deze positie hebt gekozen? Misschien zo? Dat dat maakte dat ik dan wel kon antwoorden. Als je dan kunt antwoorden, dat je dan zo meer gewoon in het het voelen kunt overgaan, denk ik.

Onderzoeker [00:26:02] Ja, ja. Oké. Kan je drie elementen geven, of meer of minder, die jij ontdekt hebt in de laatste werk, in de Drieklank via de opstelling?

Bi. [00:26:27] Wat bedoel je met elementen?

Onderzoeker [00:26:29] Wat heb jij ontdekt in dat werk door die opstelling? Wat heb je voor jezelf ontdekt? J.

Bi. [00:26:38] Hetgene wat ik mij nog kan herinneren is dat dat werk eigenlijk... Als ik nu zelf naar dat werk zou gaan kijken, dan zou ik eigenlijk mezelf er alleen maar voor zetten en dan zou ik kijken naar dat werk. Terwijl dat dat werk juist eigenlijk heel interessant werd, als je daar eigenlijk rondwandelde om dan de verschillende perspectieven te zien en dat dat eigenlijk een heel ander werk - ander werk is een groot woord - maar dat dat er helemaal anders uitzag. En dat dat veel interessanter was dan door enkel en alleen voor te gaan staan.

Onderzoeker [00:27:21] Dus voor u werd het interessanter als je kon bewegen op het einde?

Bi. [00:27:25] Ja. Mmm. Wacht hé. Drie elementen he? Uhm.

Onderzoeker [00:27:34] Als dat zo is. Als je zegt van: nee ik heb niets ontdekt in dat werk, dan is het ook zo.

Bi. [00:27:40] Uhm ja Wat ik ook nog wel interessant vond, is dat wij - dat gaat misschien niet per se over dat werk, maar over de opstelling daarrond - is dat hetgene dat wij van informatie eigenlijk naar boven haalden uit ons gevoel in die opstelling, dat dat dan precies echt wel zo... dat het dan de realiteit is en dat het werk zo tot stand is gekomen en heel dat verhaal daarachter. En ik weet eigenlijk niet of dat echt klopt, maar dat was wel zeer overtuigend dat dat dan zo was. Ja, ja dus misschien... Ja, dat vond ik wel interessant. En een derde weet ik niet zo direct. Ik kan het werk nog wel zo voor mij halen, ik probeer er gewoon naar te kijken uhm....

Onderzoeker [00:28:41] Ik blijf ondertussen nog een beetje zoeken, wat dat je representeerde, want misschien brengt dat ook wel meer als je kunt weten welke rol dat je had he. De dynamiek was Brenda. Dat was de dynamiek.

Bi. [00:28:59] Ja, dat was die met vuurwerk? Of met die knal?

Onderzoeker [00:29:03] De lichtinval was Do.

Bi. [00:29:05] Ja.

Onderzoeker [00:29:07] De figuur was Bart. En jij was het idee.

Bi. [00:29:11] Het idee? Ja. Oké. Ja, ik weet nog wel dat er dan tijdens de opstelling, dat ik wel een connectie voelde met... Ik denk met de lichtinval. Ik weet al niet meer met wie dat dan was, maar met één iemand anders van de opstelling. En dat ik dat wel interessant vond. En ja, ik vroeg mij ook wel af van uhm, hebben we dan het verhaal juist of zo?

Onderzoeker [00:29:45] Ja ja dus dat was toch belangrijk voor u om dat misschien eens te verifiëren?

Bi. [00:29:50] Ja, maar dat is mijn wetenschappelijk brein denk ik. Ja uhm. Maar ja, ik denk niet dat ik op drie elementen ga komen, maar de twee elementen die dat ik wel belangrijk vond of die naar boven zijn gekomen bij dat kunstwerk is de beweging rond een kunstwerk dat dat eigenlijk maakt dat er verschillende perspectieven zijn en dat je veel ruimer - ja, ruimer is nu niet het juiste woord - maar een ja, een mooier beeld zelfs krijgt van het kunstwerk omdat je de verschillende dingen hebt gezien.

Onderzoeker [00:30:27] Is dat dan de posities die je inneemt of ook een stuk gaan kijken naar: oh, welke rol had jij? En wat dat dan zei.

Bi. [00:30:33] Ook die rollen. Want ik weet nog dat Bart zei, of dat hij bezig was van dat hij het kunstwerk anders zag vanuit zijn perspectief. En dat maakte mij heel curieus, want ik wou dat dan direct eigenlijk zien.

Onderzoeker [00:30:46] Ah ja, want jij was het idee. (lacht)

Bi. [00:30:47] Ja, en ook het groepsgebeuren. En dat vind ik misschien ook nog wel interessant. Het groepsgebeuren dat je dat kunt delen met elkaar wat je ziet of wat je voelt rond een kunstwerk, maakt ook dat je er anders kunt naar kijken door te connecteren met van: hoe ziet iemand anders dat? Want je kijkt altijd op uw eigen manier naar iets he?.

Onderzoeker [00:31:12] Op uw eigen manier, vanuit uw positie en ook nog eens vanuit een rol. Dus je hebt veel.

Bi. [00:31:17] Ja, het wordt veel groter het kunstwerk, ja.

Onderzoeker [00:31:23] Ja, ik ben hier eigenlijk super aan het beïnvloeden.

Bi. [00:31:28] Mij aan het beïnvloeden? Nee, je geeft me soms woorden Ja.

Onderzoeker [00:31:32] Ik weet niet of dat mag als neutrale onderzoeker. (lacht) Nee.

Bi. [00:31:37] Ik ben wel in staat om te zeggen als ik vind dat het niet klopt he, Onderzoeker. Met al mijn therapie. (lacht)

Onderzoeker [00:31:44] Niet sociaal wenselijk worden hé. Uhm. Dus ik heb een aantal thema's gedistilleerd uit die transcripties van die experimenten. Ja, en een beetje wat ik probeer te achterhalen is rond lichamelijk gewaarzijn. Ja uhm, je hebt eerst troost gevoeld bij dat ene beeld, wat misschien ook wat minder prominent was. En dan bij dat ander beeld was je het idee. Wat heb je in je lichaam gevoeld, dat u informatie gaf over het kunstwerk en kan je daar een voorbeeld van geven? Waarin je lichaam iets gevoeld heeft dat u informatie gaf over dat kunstwerk of over de beleving?

Bi. [00:32:30] Ja, maar dat vind ik precies wel moeilijk om dat zo terug te halen.

Onderzoeker [00:32:41] Omdat het lang geleden of omdat je het niet gevoeld hebt?

Bi. [00:32:43] Nee, omdat het lang geleden is. Ja.

Onderzoeker [00:32:47] Maar je kunt je wel herinneren dat dat gebeurde? Want...

Bi. [00:32:49] Ik kan mij wel herinneren dat het er eigenlijk vanzelf is uitgekomen. Maar ik weet niet meer vanwaar dat dat gekomen is.

Onderzoeker [00:32:57] Dat vind ik eigenlijk logisch. Dan had ik u maar wat sneller moeten interviewen. Ja. Ja, ik vraag mij ook af: hebben wij die opstelling, hebben wij dat nodig? In welke mate is dat een meerwaarde volgens jou?

Bi. [00:33:18] Ja voor mij. Uhm.... Hebben we dat nodig?

Onderzoeker [00:33:22] We zouden ook gewoon kunnen praten. We zouden ook gewoon kunnen rond dat werk gaan staan en daarover praten.

Bi. [00:33:27] ah, nee. Ik vind het eigenlijk wel en ik denk dat dat dan die opstelling is, dat je dan kunt... Hoe moet je dat zeggen? Je voelt je wel verbonden met - en dat klinkt nu heel zweverig - maar dat je in een veld, een energetisch veld staat precies, door je op te stellen rond dat kunstwerk en je krijgt een rol. Ik denk als je dat niet zou doen, weet ik niet of dat je dezelfde dynamiek gaat krijgen. En ja. Ik geloof er wel in dat doordat dat veld wordt gecreëerd, dat je andere informatie naar boven laat komen dan dat je er gewoon met z'n allen gaat rond staan, want dan schiet je volgens mij meer naar denkprocessen.

Onderzoeker [00:34:12] Ja, dat is mooi verwoord. Dank u wel. Uhm, even iets anders. Hoe heb je de ruimte ervaren waar dat we de sessie hielden in het park? Ja, en de mensen die daar rondliepen. Hoe heb je dat ervaren?

Bi. [00:34:30] Uhm. Ik vond dat heel aangenaam. Ik heb mij ook niet gestoord aan de mensen die voorbij liepen omdat je wel voelde dat je ruimte genoeg had rond het kunstwerk en dat mensen niet te dichtbij kwamen. Ik vond zelfs wel leuk dat mensen zo voorbij liepen en dat die zo aan het kijken waren van; wat zijn die aan het doen en dat je daar dan zo zit. En dat je dan zelf wel weet wat je aan het doen bent en dat het dan zo toch een beetje een mysterie is voor de anderen. Uhm en ik denk zelfs wel dat dat makkelijker is om zo opstellingswerk buiten te doen dan dat je dat binnen doet. Het zou anders zijn moest je dat beginnen in een museum doen, omdat je dan ook nog passanten hebt. Ik denk dat je daardoor veel sneller zou kunnen afgeleid worden dan dat je dat daar buiten had. Ja, de setting vond ik wel echt goed.

Onderzoeker [00:35:22] Uh ja oké. Uhm hoe heb je de tijd ervaren die we besteed hebben aan de sessie?

Bi. [00:35:31] De tijd. Uhm, ik was zeker met dat tweede kunstwerk niet bezig met de tijd. Dat te lang zou duren of te kort? Als ik mij nu goed kan herinneren, denk ik dat ik daarna nog dacht: ah, dat had misschien nog wel ietsje langer mogen duren. Ik weet eigenlijk niet zo goed. Het was zeker niet te lang. Nee, nee.

Onderzoeker [00:35:56] Oké. Uhm. Heeft dat kunstwerk nog betekenis voor u nadien? Het kan zijn dat we dat ook al gesproken hebben, maar toch... Heeft dat kunstwerk betekenis nog voor u nadien?

Bi. [00:36:12] Ik denk dat daarstraks al een beetje heb gezegd dat ik dan op dat moment zelf wel heel nieuwsgierig was naar het kunstwerk, maar ik heb dat achteraf niet meer opgezocht. Uhm. Dus op zich heeft dat voor mij nu niet veel betekenis. Het is het proces op zich, rond het kunstwerk dat voor mij nog wel betekenis heeft. Maar ik ben sindsdien ook niet meer in het Middelheimmuseum of daar niet meer voorbij gepasseerd. Ik vraag mij wel af als ik er voorbij zou passeren, wat ik dan zou voelen of wat ik dan zou denken? Dat weet ik niet. Dat zou ik eigenlijk eens moeten doen als ik daar ben.

Onderzoeker [00:36:43] Volgende uitstap voor mijn onderzoek. (lacht) We gaan daar nog eens naar de re-enactment.

Bi. [00:36:49] Ja, bijvoorbeeld.

Onderzoeker [00:36:51] Uhm. Ja. Mijn volgende vraag heb je ook al beantwoord. Is je perspectief op dat kunstwerk veranderd tijdens de sessie En wat heeft daar toe bijgedragen? Ja, daar nog iets dat je daaraan wil toevoegen?

Bi. [00:37:08] Nee, ik denk wel dat ik dat duidelijk genoeg gezegd heb.

Onderzoeker [00:37:11] Dat ging ook over dat rond het kunstwerk staan.

Bi. [00:37:13] De verschillende rollen en dat je benieuwd wordt naar iemand anders zijn rol. En dat je voornamelijk ja, heel dat kunstwerk ...dat je gewoon nieuwsgierig bent naar het kunstwerk in al zijn verschillende facetten.

Onderzoeker [00:37:25] Ja, uhm ja. Welke emoties heb je ervaren tijdens de sessie? Kan je daar nog iets over zeggen?

Bi. [00:37:35] Ja uh, ik denk het wel uh. Ik vond dat uhm, bij die Drieklank. Dat waren voornamelijk voor mij positieve gevoelens die ik had. Ik werd daar wel, denk ik, enthousiast van en blij van, van zo een deel uit te maken van zo'n groepsgebeuren rond een kunstwerk. Iets dat in het begin heel mysterieus was, en dan zo wel duidelijker werd. Uhm, ja, want ik voelde mij achteraf ook heel opgeladen, met positieve energie he. Ja, dus dat heeft mij vooral heel blij gemaakt. Of uh, gelukkig. Ik heb er eigenlijk echt van genoten. Ja, ja.

Onderzoeker [00:38:27] Uhu. Oké. Uhm. En bij de eerste beeld heb ik je al horen zeggen een stukje onzekerheid. Ja, waren er nog emoties die daar in verhouding tot het beeld of zo naar boven kwamen? Want je hebt natuurlijk - ja, dat is wel een verschil - je hebt de emoties van de activiteit ofzo en hoe daar u toe te verhouden. Maar je hebt ook de emoties ten opzichte van het werk. Als je dan de oefening met het werk aan het doen bent, in contact met het werk of zo. Ja, misschien zijn dat twee verschillende lagen? Ik weet het niet.

Bi. [00:39:05] Ja, ik denk dat misschien wel ja. Met dat eerste werk, inderdaad die onzekerheid. Maar dat heeft eigenlijk misschien heeft niks met dat werk.

Onderzoeker [00:39:17] Dat had met die veiligheid en misschien met de groepsdynamiek toch te maken en de oefening leren en niet goed weten...?

Bi. [00:39:23] Een daardoor heb ik eigenlijk niet echt goed kunnen verbinden met dat eerste werk. Dus kan ik eigenlijk niet zeggen...

Onderzoeker [00:39:28] En heb je meer in je hoofd gezeten, zei je ook hé?

Bi. [00:39:32] Terwijl met dat tweede was die veiligheid er wel, waardoor dat ik veel meer in de oefening heb kunnen staan en dan werd ik daar voornamelijk ja, gewoon heel blij van om dat te doen. Heel blij, want nieuwsgierig is geen emotie. Ja.

Onderzoeker [00:39:56] Oké. Ja. Leuk. Ja, dat heb je misschien ook al wel besproken. Het gaat nog eens over de informatie die je haalde uit de interactie met dat kunstwerk. Is er daar nog iets dat je daaraan wilt toevoegen? Aan wat dat je al gezegd hebt? Want er zijn... Ik hoorde u zeggen dat er ook wel veel vragen kwamen van: oh, ik was nieuwsgierig naar hoe dat dan..., wat dan echt de bedoeling was van de maker of hoe dat dat tot stand is gekomen of zo? Maar welke informatie hebben wij daar nu zelf uitgehaald door die opstelling?

Bi. [00:40:40] Uhm ja, dat kan ik mij niet meer...Ik kan het niet meer zo goed navertellen, maar ik weet wel dat er zo iets was tussen het idee en het ... Ik weet het al niet meer.

Onderzoeker [00:40:54] Weet je nog wie? De dynamiek, of?

Bi. [00:40:57] Er was zo'n bepaalde volgorde? Ja, dat het idee of het euh ik weet het al niet meer hoe het juist zat, maar dat het dan heel duidelijk werd in de opstelling dat het dan andersom was of zoiets. En dat vond ik wel heel interessant.

Onderzoeker [00:41:09] De titel.

Bi. [00:41:10] De titel, ja, de titel en het idee.

Onderzoeker [00:41:13] Ja, wat was er eerst? De titel of het idee?

Bi. [00:41:16] En dat dat dan in de opstelling dat dat heel duidelijk werd dat de titel er eerst was of daarna....

Onderzoeker [00:41:23] Achteraf is gekomen, zei je toen. Ik kan het me ineens terug herinneren. Volgens mij is zijn titel daarna pas gekomen, zei jij.

Bi. [00:41:31] Ja ja en dat je dan zo denkt: hé, maar hoe kan dat, dat wij dan zogezegd weten? Zeg de vraag nog eens.

Onderzoeker [00:41:43] Ja, Of dat je informatie hebt kunnen halen uit die interactie met dat kunstwerk?

Bi. [00:41:50] Ja dus die dingen, die dat wij zelf aan bod hebben laten komen. Maar dat is nu niet blijven plakken in mijn geheugen precies.

Onderzoeker [00:41:59] Oké. Ja. Uhm nee. Maar dat was wel inderdaad... En die explosie vond ik ook zo ja, een belangrijk moment. Zo van: oh ja, oh, ik zie ineens een bom of zo, Dat werd een bom. En dan ineens was: ah, dat zou tijdens een oorlog kunnen gemaakt zijn en dan werd dat ook zo iets... Heeft de interactie met die kunst of met elkaar, heeft u dat ook een persoonlijk inzicht gegeven? Over uzelf of, ja, een reflectie daarover?

Bi. [00:42:41] Uhm, daar heb ik eigenlijk nog niet zo bij stilgestaan. Nee.

Onderzoeker [00:42:45] Dat is ook niet verplicht hoor. (lacht).

Bi. [00:42:48] Dat vind ik nu eigenlijk wel jammer, met al die therapie. (lacht)

Onderzoeker [00:42:50] Verdorie. Gefaald. (lacht).

Bi. [00:42:54] Dat ik hier niet over heb gereflecteerd? (lacht) Nee. Niet direct.

Onderzoeker [00:42:58] Oké, dat zijn eigenlijk de thema's. Als ik die thema's, dus alles van wat we nu tot hier toe gezegd hebben.... Wat is voor jou hetgeen dat het meest belangrijk is, toch? De essentie?

Bi. [00:43:12] Ja, een thema was toch ook verbondenheid, hè? Ja, dat is voor mij... Maar ik hou gewoon van verbondenheid, dus dat vond ik... Ja, ja.

Onderzoeker [00:43:20] Oké, ja. Zou je nog eens deelnemen, als dat nog eens zou gebeuren?

Bi. [00:43:27] Ja.

Onderzoeker [00:43:29] Dat is een snelle ja. En wat zou je daar dan in eerste instantie zo in opzoeken? Of waarom zou je dat graag willen doen?

[00:43:38] Ik denk omdat dat, ja, voor mij wel een hele fijne manier is om met kunst bezig te zijn en dat ik dat wel wil, maar dat dat zo niet vanuit mijzelf komt en ik denk dat dat daarom wel voor mij een goede manier is om zo op een andere manier met kunst bezig te zijn. En niet zo op mijn eigen manier kijken en doorlopen naar het volgende. Ja, als ik dat meer zou doen, denk ik wel dat ik echt meer geïnspireerd zou worden om daar wel meer mee bezig te zijn.

Onderzoeker [00:44:06] Ja ja, als je uitgenodigd wordt.

Bi. [00:44:08] Ja.

Onderzoeker [00:44:09] Oké, is er nog iets dat niet aan bod is gekomen en dat je toch nog kwijt wil? Dat is mijn finale vraag.

Bi. [00:44:18] Ja. Uhm nee, niet direct. Ik vind gewoon dat er zeker nog iets mag georganiseerd worden.

Onderzoeker [00:44:26] Komt in orde! (lacht) Maar uhm wacht, ik heb nog toch iets. Denk je dat je nu anders gaat kijken naar kunst? Stel dat je nog eens naar een museum gaat, kan je je dan voorstellen dat je iets uit zou meenemen? Da's een hypothetische vraag, dus ik weet niet of dat dat echt relevant kan zijn voor mijn onderzoek.

Bi. [00:44:47] Ik denk als ik nu naar een museum zou gaan of naar kunst gaan kijken. Ik weet niet. Ja, je kunt zo'n opstelling moeilijk op jezelf doen... Ja, je kunt wel de opstelling met jezelf doen en het kunstwerk, maar ik denk niet dat dat mogelijk is bij mij. Uhm.

Onderzoeker [00:45:06] Het is moeilijker haalbaar alleen?

Bi. [00:45:07] Ja. Ja en het groepsgebeuren vond ik er ook wel echt leuk aan.

Onderzoeker [00:45:11] En ja, dat is echt zo. Oké, goed. Hupla.